

**DALS-EDS
KOMMUN**

**Handlingsprogram för
Skydd mot olyckor - förebyggande
verksamhet och räddningstjänst
i Dals-Eds kommun**

**Antaget av kommunfullmäktige
2023-02-16**

1 Inledning	3
1.1 Handlingsprogrammets syfte	3
1.2 Den enskildes respektive kommunens och statens ansvar	3
2 Beskrivning av kommunen	4
3 Styrning av skydd mot olyckor	5
4 Risker	6
4.1 Övergripande beskrivning	6
4.2 Brand i byggnad	6
4.3 Brand utomhus	6
4.4 Trafikolycka	7
4.5 Olycka med farligt ämne	7
4.6 Naturolycka	7
4.7 Drunkning	7
5 Värdering	8
6 Mål	9
7 Förebyggande - förmåga och verksamhet	10
7.1 Tillsyn	10
7.2 Stöd till den enskilde	12
7.3 Rengöring och sotning/brandskyddskontroll	12
7.3.1 Personal och utrustning	12
7.3.2 Medgivande att fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten.	13
7.4 Övriga förebyggande åtgärder	13
8 Räddningstjänst - förmåga och verksamhet	15
8.1 Övergripande beskrivning	15
8.1.1 Tillgång till egna resurser	15
8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner	16
8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten	17
8.1.4 Brandvattenförsörjning	17
8.1.5 Responstid	18
8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder	18
8.1.7 Samverkan med andra aktörer	18
8.1.8 Varning och information till allmänheten	19
8.2 Beskrivning per olyckstyp	19
8.2.1 Beskrivning resurs	19
8.2.2 Beskrivning förmåga	21
8.3 Ledning i räddningstjänsten	22
8.3.1 Övergripande ledning	22
8.3.2 Ledning av räddningsinsatser	22
8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	22
8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap	23

9 Uppföljning, utvärdering och lärande	24
10 Dokumentförteckning och beskrivning av samråd	25
10.1 Dokumentförteckning	25
10.2 Beskrivning av samråd	25

1 Inledning

1.1 Handlingsprogrammets syfte

Detta handlingsprogram är kommunens mål- och styrdokument för skadeförebyggande verksamhet och räddningstjänst. Handlingsprogram skall antas av kommunen och upprättas i enlighet med lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Handlingsprogrammet används som ett styrdokument samt för att informera kommunens invånare och besökare och samverkande myndigheter och organisationer om de risker som finns i kommunen, samt om kommunens organisation för skadeavhjälpan verksamhet och vilka mål som finns antagna för verksamheten.

Detta handlingsprogram ersätter tidigare antaget handlingsprogram och gäller från antagandedatum till dess nytt handlingsprogram antas.

1.2 Den enskildes respektive kommunens och statens ansvar

Enligt lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) skall i hela landet människors liv och hälsa samt egendom och miljö beredas ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Den enskilde, som kan vara en fysisk eller juridisk person, har enligt samma lag ansvaret för sin egen säkerhet och att hålla ett skäligt skydd mot olyckor. Det offentliga har till uppgift att underlätta för den enskilde att ta sitt ansvar, samt att ha beredskap att stötta den enskilde när dennes resurser att hantera en inträffad olycka inte räcker till.

Staten ansvarar för att genomföra räddningsinsats vid sjöräddningstjänst, flygräddningstjänst, fjällräddningstjänst, miljöräddningstjänst till sjöss, efterforskning av försvunna personer och räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen.

För all övrig räddningstjänst ansvarar kommunerna.

2 Beskrivning av kommunen

Dals-Ed är med sina cirka 4.700 invånare Västra Götalands till invånarantalet minsta kommun. Antalet invånare har de senaste åren visat en svagt sjunkande trend. Medelåldern är högre än för riket i snitt, 45,9 år mot 41,6 år (31 dec 2021, SCB).

Kommunens totala yta är 825 km², varav landyta 724 km², vilket innebär att befolkningstätheten är cirka 7 invånare per kvadratkilometer, att jämföra med cirka 25 invånare per kvadratkilometer för riket.

Ed med cirka 3.100 invånare är kommunens centralort och enda tätort.

Kommunen har i väster en 40 km lång gräns mot Halden och Aremark kommuner i Norge, och gränisar i övrigt mot Årjäng, Bengtsfors, Färgelanda, Munkedal och Tanums kommuner.

I kommunens västra del ligger Tresticklans nationalpark, som med sina 30 km² utgör den största väglösa och obebodda skogstrakten i södra Sverige.

3 Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet är antaget 2023-02-16 av kommunfullmäktige. Kommunens ansvar enligt LSO åligger kommunstyrelsen som via samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för räddningstjänsten och tekniska avdelningen, samt via kommunledningskontoret som ansvarar för säkerhetssamordnaren.

Tekniska avdelningen ansvarar för brandvattenförsörjning via brandpostnätet. Säkerhetssamordnaren ansvarar för samordningen av skydd mot andra olyckor än bränder.

4 Risker

I kommunens geografiska område finns det förhållanden som av olika anledningar kan medföra händelser som föranleder räddningsinsatser. Genom att analysera tidigare inträffade händelser har frekvenser, konsekvenser och trender kunnat konstateras, dock med viss osäkerhet på grund av det begränsade statistiska underlaget. Till grund för bedömningen ligger också räddningstjänstens riskanalys, senast reviderad 2015-08-11.

4.1 Övergripande beskrivning

Kommunen är glest befolkad, vilket sätter sin prägel på riskbilden. Stora skogsområden samt ett stort antal sjöar som sommartid innebär ett omfattande friluftsliv medför varje år ett antal insatser från räddningstjänstens sida. Risken för allvarliga skogsbränder bedöms i framtiden öka på grund av ett förändrat klimat.

Då kommunens invånare har en högre medelålder än genomsnittet i riket, är risken förhöjd för åldersrelaterade olyckor och bränder.

Inom kommunen finns ingen farlig industriell verksamhet som omfattas av Seveso-lagstiftningen. Den expanderande verksamheten vid VIDA sågverk i Nössemark medför ett stort antal tunga transporter i kommunen. Järnvägen mellan Göteborg och Oslo som passerar genom kommunen innebär en risk för järnvägsrelaterade olyckor.

4.2 Brand i byggnad

Under de senaste fem åren har räddningstjänsten i kommunen i genomsnitt larmats om brand i byggnad 8,6 gånger per år, vilket i förhållande till folkmängden är högre än genomsnittet för riket. Även antalet omkomna eller skadade och avtransporterade till vårdenhet är högre än genomsnittet för riket. De flesta av dessa bränder inträffar i bostäder. Av de bränder i bostäder där startutrymme kan fastställas har en övervägande del startat i bostadens kök. Äldre, funktionsnedsatta och socialt utsatta personer är överrepresenterade bland de som skadas eller avlider till följd av bränder, både i riket och i kommunen.

4.3 Brand utomhus

Gräs- och skogsbränder föranleder varje år ett antal insatser från räddningstjänsten. Antalet bränder och tillbud är väderberoende och kan variera stort i antal mellan olika år. Oftast orsakas gräsbränderna av att man eldat torrt fjolårsgräs. Vid flera tillfällen har byggnader hotats eller förstörts i samband med sådana bränder. Långvariga insatser i samband med skogsbränder riskerar att i hög grad påverka beredskapen för andra insatser. Bränder i fordon, främst personbilar men även lastbilar, är också relativt vanligt förekommande bränder utomhus.

4.4 Trafikolycka

Varje år larmas räddningstjänsten till ett antal trafikolyckor, främst singelolyckor med personbilar, men även lastbilsolyckor och olyckor med andra typer av fordon förekommer. Länsväg 2183 mellan Ed och Nössemark har de senaste åren varit mer olycksdrabbad än övriga vägar i kommunen, sannolikt beroende på de många tunga transporterna i förhållande till vägens standard. Antalet larm till trafikolyckor i kommunen har dock visat en starkt nedåtgående trend de senaste åren.

4.5 Olycka med farligt ämne

Olyckor med farliga ämnen avser främst utsläpp av brandfarliga, explosiva, giftiga, frätande eller radioaktiva ämnen, som kan ske i anslutning till verksamheter eller vid transporter, s.k. farligt gods-olyckor. Händelser med värmepåverkad acetylenflaska, temperaturstegring i tank med farligt ämne, radioaktiv strålning och liknande kan också förekomma. Utsläpp av oljor och drivmedel på land, oftast i samband med trafikolycka, eller utsläpp i vatten är den enda typ av olycka med farligt ämne som inträffat i kommunen de senaste åren. Ett antal verksamheter inom kommunen hanterar farliga ämnen. Ämnen som hanteras i relativt stor mängd är bland annat drivmedel såsom bensin, diesel och fordonsgas samt gasol.

4.6 Naturolycka

Naturolyckor såsom översvämning, ras, skred och stormskador kan förekomma i kommunen. De vanligaste händelserna är stormskador med nedfallna träd över vägar och bebyggelse, samt översvämmade källare. Kommunen har ett skredkänsligt område längs Örekilsälven, där lera i marken vid flera tillfällen rasat ned i älven, och där byggnader fått rivas på grund av risken för nya skred.

4.7 Drunkning

Någon enstaka gång per år larmas räddningstjänsten till drunkning eller drunkningstillbud, som regel i samband med bad, båtfärd eller brusten is. Inom kommunen finns ett antal kommunala badplatser där räddningstjänsten gör tillsyn varje år.

5 Värdering

Skyddet inom kommunen för de risker som orsakar flest olyckor har värderats och bedöms i stort sett uppfylla det nationella målet om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd.

Kommunen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att förhindra brand gett effekt inom allmänna byggnader som skolor och vårdlokaler, där riskerna för denna typ av olyckor bedöms ligga på acceptabla nivåer. Arbetet med att minska risken för bränder i skolor och vårdlokaler behöver dock ständigt fortgå med anledning av de stora konsekvenser sådana olyckor kan leda till.

Dialogen med och informationen till skogsägare i syfte att förhindra uppkomst och konsekvenser av skogsbrand bör fortsätta.

Beträffande bostadsbränder har kommunen ett högre utfall på skador än riksgenomsnittet och bedöms i riskvärderingen inte vara på en acceptabel nivå. Här behöver kommunen genom räddningstjänsten fortsätta med pågående förebyggande åtgärder. Bedömningen är att andelen äldre i befolkningen kommer att öka under de kommande åren och kommunen ser därför ett fortsatt behov av olika åtgärder för att säkerställa ett skäligt brandskydd i såväl äldreboenden som privata bostäder för denna grupp.

Kommunen har historiskt sett kunnat hantera de olyckor som inträffat genom kommunala räddningsinsatser utan någon brist på resurser, ibland tack vare samarbete med närliggande räddningstjänster.

6 Mål

Det framgår i 1 kap. 1§ i LSO att det i kommunerna ska finnas ett tillfredsställande och likvärdigt skydd som ska beakta de lokala förhållanden som finns i kommunen. I propositionen inför LSO år 2003 angavs att målsättningen för samhällets räddningstjänst bör uttryckas som ett övergripande och nationellt mål om att det i hela landet skall upprätthållas ett, men hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor med avseende på människors liv och hälsa samt på egendom och miljö.

Det nationella målet för den förebyggande verksamheten innebär att verksamheten skall planeras, organiseras och utföras så att den effektivt bidrar till att förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt skall läggas vid att förhindra dödsfall och allvarliga skador. Kommunens förebyggande arbete bör ge god effekt och vara kostnadseffektivt.

År 2010 formulerade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) följande vision: "Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand."

En stor utmaning i verksamheten är att upprätthålla nuvarande nivå på verksamheten samtidigt som vi hela tiden måste vara beredda på att anpassa verksamheten efter nya förutsättningar och risker. För att klara detta behöver räddningstjänsten satsa på kontinuerlig fortbildning av personalen och ha en god övningsverksamhet som utgår från de behov som finns. Det är viktigt att lära från de räddningsinsatser som genomförs i kommunen men, i synnerhet för en liten kommun som vår, även att ta del av erfarenheter från insatser på andra håll i landet.

Kommunen ser ett behov av särskilt riktade målsättningar där skyddet för de som lever och vistas i kommunen behöver öka.

De särskilda målsättningar som kommunen beslutat om är att

- Antalet bränder och skador till följd av bränder i bostäder ska minska
- Skyddet för särskilt riskutsatta personer ska öka så att deras förutsättningar vid brand förbättras
- Den enskilde fastighetsägarens vilja och förmåga att ta eget ansvar för sitt brandskydd ska öka

7 Förebyggande - förmåga och verksamhet

Räddningstjänsten i Dals Eds kommun skall arbeta för att minska risken för bränder och andra olyckor genom rådgivning och information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt Lagen om skydd mot olyckor, samt genom sin expertfunktion ha en samordnande roll avseende skydd mot olyckor för alla som bor, verkar och vistas i kommunen.

I det förebyggande arbetet vid Räddningstjänsten i Dals-Ed deltar all personal på något sätt för att förebygga olyckor. Räddningstjänsten samverkar och har gemensamt skrivit avtal med räddningstjänsterna i Bengtsfors och Åmåls kommuner om att räddningstjänsterna kan använda varandras kompetens vid hantering av byggnadstekniska ärenden, remisser, rådgivning, tillsyner m.m.

Räddningstjänsten Dals-Ed ingår i nätverk och samverkar i dessa frågor även med övriga räddningstjänster i Fyrbodalen som ingår i Räddningstjänster i samverkan Västra Götaland (Räddsam VG).

Räddningstjänsten samverkar med plan- och byggnadsnämnden och har där kvartalsvis möten/utbildningar där syftet är att eliminera misstag, att få bra rutiner på brandskyddet i byggprocessen, ökad samverkan m.m.

Vid räddningstjänsten i Dals-Ed arbetar en person, med kompetens Tillsyn B, heltid med förebyggande frågor.

7.1 Tillsyn

Tillsyn omfattar kontroll av att lagrummen 2 kap. 2-4 §§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) efterlevs. Tillsyn enligt LSO regleras i 5 kap. 1 § där det framgår att varje kommun lokalt ska kontrollera att LSO efterlevs inom kommunens område. Tillsyn enligt LBE regleras i 21 § LBE.

Kommunens tillsynsobjekt finns att tillgå i verksamhetsprogrammet Daedalos.

Förebyggandeansvarig upprättar årligen en tillsynsplan och i bilagan till den preciseras vilka objekt som ska tillsynas. Tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

1. Hög frekvens av bränder eller tillbud.
2. En brand eller annan olycka kan medföra stor risk för många människors liv och hälsa.
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader.
4. En brand eller olycka kan innebära stora skador på miljön.
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

Lägsta kompetens för att utföra tillsyn är MSBs utbildning Tillsyn A.
För komplexa objekt krävs utbildning Tillsyn B.

Tillsynen utgör i huvudsak en kontroll av det samlade brandskyddet som finns på enskilda verksamheter, byggnader eller anläggningar. Vid tillsynen bedöms om fastighetsägaren och verksamheten bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete i tillräcklig omfattning samt om befintlig skyddsnivå anses skälig. Vid tillsynen ska tillsyneföräntaren kontrollera, för byggnaden eller anläggningen relevanta, tekniska och organisatoriska aspekter av

1. Möjligheten till utrymning,
2. Skyddet mot brands uppkomst,
3. Skyddet mot brandspridning inom byggnad,
4. Skyddet mot brandspridning mellan byggnader,
5. Möjligheten till räddningsinsats

Bedömningen av om brandskyddet är tillfredsställande omfattar byggnadens och verksamhetens samtliga brandskyddsåtgärder vägda mot de brandrisker som finns. I samband med tillsyn genomförs stickprovskontroller hur det systematiska brandskyddsarbetet genomförs, skriftlig dokumentation av brandskyddet och i förekommande fall dess innehåll, omfattning och efterlevnad. Efter tillsynen skrivs en tjänsteanteckning om hur tillsynen uppfattats av räddningstjänsten, berörda har då tre veckor på sig att kommentera det som dokumenterats. Vid brister i brandskyddet och/eller utrymningssäkerheten skrivs föreläggande eller förbud enligt LSO 5 kap. 2 §.

Planerad tillsyn görs löpande under året på verksamheter, byggnader och anläggningar och redovisas i verksamhetssystemet Daedalus. Tillsyn kan även utföras på förekommen anledning, s.k. händelsebaserad tillsyn, till exempel vid:

- Nyttillkommen eller väsentligt förändrad verksamhet.
- Kännedom eller misstanke om brister i brandskyddet genom information från allmänheten, annan myndighet eller brister som framkommit i samband med insats, olycksutredning eller tematillsyn.

Vid uppmärksammande av brister i brandskyddet i samband med räddningsinsats meddelas förebyggandeansvarig som har möjlighet att genomföra en händelsebaserad tillsyn. Tillsynen kan även utgöras av s.k. tematillsyner som omfattar en speciell objektgrupp, särskild risk, arrangemang eller geografiskt område. Tematillsynen genomförs oannonserat och oanmält i pågående verksamheter. Handläggare bedömer tillsynsfristen utifrån resultatet av tillsynen.

7.2 Stöd till den enskilde

Enligt lagstiftningen är det den enskilde som själv utifrån sina förutsättningar skall hantera sina risker. Kommunens skyldighet är att stödja och underlätta detta för den enskilde.

Räddningstjänsten arbetar genom rådgivning, information och på annat sätt för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter. Detta görs bland annat genom att informera och utbilda i såväl förebyggande som skadeavhjälpande åtgärder.

- Samtlig personal inom kommunens förvaltningar ska erbjudas utbildning i hjärt-lungräddning, första hjälpen, samt grundläggande brandkunskap.
- Skolelever skall ges kunskaper om brandrisker, hur man skyddar sig mot bränder och personolyckor samt allmän riskmedvetenhet.
- Räddningstjänsten ska erbjuda utbildning i grundläggande brandkunskap, hjärt- och lungräddning samt första hjälpen till fastighetsägare, företag, organisationer och kommunala bolag.
- Räddningstjänsten skall vara lättillgänglig för att kunna ge råd och information till allmänheten.

7.3 Rengöring och sotning/brandskyddskontroll

Kommunens ansvar för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar genomförs är delegerat till räddningstjänsten. På uppdrag av räddningstjänsten bedrivs rengöringsverksamhet samt brandskyddskontroll i entreprenadform av skorstensfejarmästarfirman Sotarn på Dal AB. Nuvarande avtal gäller fram till 2024-06-30.

Räddningstjänsten skall årligen följa upp att sotning och brandskyddskontroll sker i enlighet med de lagstadgade och av kommunen beslutade fristerna.

7.3.1 Personal och utrustning

Skorstensfejarmästaren har i sin organisation skorstensfejartekniker/ -mästare med kompetens för att kunna utföra sotning och brandskyddskontroller. Därutöver finns antal anställda skorstensfejare/ gesäller med kompetens för sotningsarbeten. Entreprenören skall hålla personal för det föreskrivna arbetets utförande. Personal som självständigt utför rengöringsarbete skall ha erforderlig yrkesutbildning eller arbeta under sakkunnig ledning.

Entreprenören skall tillse att brandskyddskontrollen utförs av personal med skorstensfejarteknikerexamen eller annan godkänd kompetens enligt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

Entreprenören skall hålla erforderlig teknisk utrustning, fordon, lokaler och övriga anordningar för fullgörande av avtalet mellan kommunen och entreprenören.

Skorstensfejarmästaren har delegation som omfattar behörighet att utföra brandskyddskontroll enligt kap 3 § 6 i LSO, samt meddela föreläggande och förbud enligt förordningen kap 6 § 10 i LSO.

7.3.2 Medgivande att fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten.

Som följer av 3 kap.4§ i LSO får kommunen efter ansökan medge att en fastighetsägare utför eller låter någon annan utföra sotning på den egna fastigheten om sotning kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Prövning av ansökan omfattar förutsättningarna för att utföra sotning av anläggningen i dess helhet.

Fastighetsägaren ansvarar för att utförda rengöringar dokumenteras i enlighet med kommunens föreskrifter. Kontroll av dokumentation utförs i samband med efterföljande brandskyddskontroller. Om det vid brandskyddskontroll eller tillsyn visar sig att sotningen inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker från brandskyddssynpunkt kan medgivandet återkallas.

För de fall en fastighetsägare ansöker om att låta någon annan utföra sotningen skall denne ha kompetens motsvarande vad som gäller för de personer som utför sotning för kommunens räkning.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Inom kommunen stödjer räddningstjänsten berörda förvaltningar i ärenden enligt PBL (2010:900). Det innebär bland annat att vara sakkunnig i brandfrågor i stora delar av byggprocessen. Det handlar också om att i kommunens planprocesser beakta risker som ras och skred, översvämning, avstånd till olika former av riskfylld verksamhet samt beakta sådant som kan ha betydelse för kommunens förmåga att genomföra insatser, såsom behov av fordon för livräddning på hög höjd, brandposter och behov av framkomlighet för räddningstjänstens fordon.

I frågor om serveringstillstånd enligt alkohollagen (2012:1622) bistår räddningstjänsten Dalsland/Säffles alkohol- och tobaksenhet i frågor om lokaler är anpassade för det personantal samt den verksamhet som anges i ansökan. Räddningstjänsten är även remissinstans till Polismyndigheten i frågor kring säkerhet vid allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri, scenfyrverkeri eller annan pyroteknik enligt ordningslagen (1993:1617) samt tillstånd till hotell- och pensionatverksamhet enligt lag (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse.

Räddningstjänsten utgör också remissinstans för kommunens andra förvaltningar.

Räddningstjänsten bistår Trafikverket i trafikplanering vid ny- eller ombyggnation av vägar och järnvägar där man beaktar saker som insatstider och andra relevanta risker såsom avstånd till olika former av riskobjekt.

Räddningstjänsten är också remissinstans till länsstyrelsen i frågor om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken. Räddningstjänsten ska också samverka med andra myndigheter i enlighet med 8 § i förvaltningslagen (2017:900). Räddningstjänsten utgör dessutom tillståndsmyndighet för lag (2010:2011) om brandfarliga och explosiva varor.

I syfte att minska risken för brand i skog och mark kan kommunen med stöd i LSO föreskriva om eldningsförbud.

8 Räddningstjänst - förmåga och verksamhet

Räddningstjänsten i kommunen ska planeras och organiseras så att det finns förmåga att hantera de olyckor som finns inom kommunens geografiska område.

8.1 Övergripande beskrivning

I LSO 1. kap framgår att en räddningsinsats ska genomföras vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön, och att människor i hela landet skall beredas ett med hänsyn till de lokala förutsättningarna tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Kommunen behöver därför anpassa sin verksamhet till variationen i riskbilden. Långa insatstider, stor andel människor med vårdbehov och stora skogsområden utan farbar väg är variationer som kan behöva beaktas för ett likvärdigt skydd.

De nationella och lokala mål som beskrivits i kap 6 ligger till grund för den skadeavhjälpande effekt kommunen genom räddningstjänsten vill uppnå.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Räddningstjänsten upprätthåller ständig beredskap för att kunna hantera de olyckor som kan inträffa i kommunen. För brandstationen i Ed, som är kommunens enda brandstation med beredskap, gäller att tiden från larm tills första fordon skall vara på väg mot olycksplats, s k anspänningstid, inte ska överstiga 6 minuter. I samarbete inom Räddningsregion Bergslagen finns insatsledare i beredskap (IL) som varannan vecka utgår från Ed. Övrig tid larmas regionens närmaste disponibla insatsledare, som regel från Bengtsfors. I Nössemark finns ett brandvärn utan beredskap. Personella resurser visas i tabell 1, kompetenskrav i tabell 2.

Tabell 1 Personella resurser

Geografisk utgångspunkt	Personell resurs	Anspänningstid
Ed	1 styrkeledare 4 brandmän	6 minuter
Ed/Regionen	1 Insatsledare	90 sekunder
Nössemark	Totalt 12 brandmän	Ingen beredskap

Tabell 2 Kompetenskrav

Personell resurs	Kompetenskrav
Styrkeledare	Lägst Räddningsledare A eller motsvarande
Brandman Ed	Lägst MSB:s GRIB-utbildning eller motsvarande, dock kan en (1) brandman i beredskap vara lägst introduktionsutbildad lokalt.
Brandman Nössemark	Lokal utbildning
Insatsledare	Lägst Räddningsledning B eller motsvarande

8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

Räddningstjänsten i Dals-Ed ingår i samarbetet Räddningsregion Bergslagen. Det innebär att räddningsregionens samlade resurser finns tillgängliga för insatser i Dals-Eds kommun, samtidigt som resurser från Dals-Ed är tillgängliga för insatser inom övriga räddningsregionen. Genom räddningsregionen finns därmed specialresurser som utökade ledningsresurser, utrustning för tung räddning, utökad förmåga till keminsatser, utrustning för repellering och arbete på hög höjd med mera tillgängligt för insatser i Dals-Ed.

Dessutom finns ett antal släcknings- och räddningsavtal med andra räddningstjänstorganisationer i närområdet:

Halden kommune, Norge

Avtal om ömsesidig hjälp vid räddningsinsats.

Räddningstjänsterna i Västra Götaland, Räddsam VG

Avtal om operativt samarbete.

Bengtsfors kommun

Avtal om ömsesidig samverkan beträffande räddningstjänstupdrag i varandras insatsområden.

Årjängs kommun

Avtal om insatsledare i beredskap

Tanums kommun

Avtal om släck- och räddningsinsatser vid kommungränsen.

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, NÄRF

Avtal om samverkan inom området Östra Fjälla-Lerdals kyrka och Fårängen

8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten

Räddningstjänsten i Dals-Ed larmas enligt avtal via ledningscentralen vid Räddningsregion Bergslagen som har avtal med SOS Alarm som primärt tar emot 112-samtalen.

Utlarmningen kan ske på två av varandra oberoende vägar, via IP eller Rakel-nätet.

Allmänheten har också möjlighet att larma räddningsstyrkan i Ed via en tryckknapp på brandstationens utsida.

Om störningar i alarmeringsfunktionen, till exempel avbrott i telenätet, uppstår skall kommunens brandstationer bemannas med personal med Rakelterminaler för att på så sätt bereda allmänheten möjlighet att larma såväl kommunens resurser som övriga räddningsorgan. Beroende på störningens art och omfattning kan beslutas om utplacering av fordon med Rakelterminaler på fler platser i kommunen.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Vatten är det dominerande släckmedlet vid brand i byggnad. Därför har man sedan lång tid tillbaka anordnat system för hur vatten för brandsläckning ska vara tillgängligt för räddningstjänsten. I huvudsak används två metoder, brandposter i kommunens vattennät och tankbilar bemannade av räddningstjänsten. Öppna vattendrag används till viss del där det är möjligt.

I tätorten Ed ska finnas brandposter med tillgänglighet och kapacitet enligt gällande VAV-norm. Räddningstjänsten skall förfoga över minst ett tankfordon med en kapacitet om minst 10 m³.

8.1.5 Responstid

Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen kallas responstid. Här ingår tid för larmhantering, styrkans anspänningstid och körtid.

Tiden från att en olycka eller brand inträffar till dess att första skadebegränsande åtgärd kan sättas in kan vara avgörande. I tabell 3 visas räddningstjänstens responstider för olika delar av Dals-Eds Kommun.

Tabell 3 Responstider

Ort/område	Responstid
Ed tätort	Under 10 minuter
Nössemark	Under 40 minuter Under 10 minuter (räddningsvärdet)
Håbol	Under 20 minuter
Gesäter	Under 25 minuter
Rölunda k:a	Under 20 minuter

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Det är av stor vikt att en räddningsinsats inleds inom godtagbar tid. I de flesta fall befinner sig enskilda och andra aktörer närmare olycksplatsen än kommunens räddningstjänstresurser. Kommunen kan avtala med annan aktör, som inte är kommunalt anställd, att genomföra vissa inledande åtgärder. För närvarande finns inga sådana avtal i Dals-Eds kommun.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Räddningstjänsten i Dals-Ed är en del av Räddningsregion Bergslagen, i vilken samverkan sker inom en rad olika områden. Avtal om ömsesidig hjälp vid inträffade händelser finns med flera grannkommuner, se 8.1.2.

Samverkansavtal finns också med Försäkringsbranschens Restvärdesräddning i Sverige AB och Västra Götalandsregionen. I samband med räddningsinsatser sker samverkan även med andra kommunala förvaltningar, myndigheter och organisationer, såsom Polisen, Trafikverket, Statens geotekniska institut och JRCC.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

I händelse av allvarliga olyckor ska de som bor eller vistas i kommunen kunna varnas och informeras. Kommunen kan via radio, TV och SMS sända "Viktigt meddelande till allmänheten", VMA. Det finns två nivåer på meddelanden; varning och information. Varningsmeddelande sänds genast när det är omedelbar fara för skada på liv, hälsa, egendom eller miljö, och kan om räddningsledaren så beslutar föregås av signalen "Viktigt meddelande till allmänheten" som sänds med ljudgivare i tätorten Ed. Ljudsignalen kan startas av SOS-centralen och från brandstationen i Ed.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

8.2.1 Beskrivning resurs

	Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Resurs
Brand i byggnad	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Förhindra brandspridning • Släcka brand • Förhindra skador på egendom och miljö 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Omedelbar släckinsats • Omedelbar livräddning genom rökdykning • Utrymning via stege <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Invändig släckning • Utvändig släckning • Förhindra spridning till annan byggnad 	<ul style="list-style-type: none"> • Fordon med släckutrustning och rökskydd • Tankfordon • Motorsprutor • Stegutrustning • Värmekamera • Ledningsresurs
Brand ute	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Förhindra brandspridning • Släcka brand 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skapa lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Brandsläckning • Vattenförsörjning • Logistik personal och förnödenheter • Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Fordon med släckutrustning • Tankfordon • Terrängfordon • UAS • Ledningsresurs

	Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Resurs
Trafik-olycka	<ul style="list-style-type: none"> Rädda liv Förhindra följdolyckor Förhindra skador på miljön 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Säkra olycksplatsen <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Losstagning Akutsjukvård Sanering Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> Fordon med utrustning för losstagning Buffertfordon Utrustning för omhändertagande av utsläpp Ledningsresurs
Olycka med farliga ämnen	<ul style="list-style-type: none"> Rädda liv Begränsa skadans utbredning Begränsa skador i miljön 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Omedelbar livräddning Avspärning Utrymning Varning <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Stoppa eller begränsa utsläpp Sanering Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> Skyddsutrustning med andningsskydd Tankfordon Kemresurs nivå 1¹ Ledningsresurs
Natur-olycka	<ul style="list-style-type: none"> Rädda liv Begränsa skada på egendom och miljö Stödja andra aktörer 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Säkra framkomlighet Avspärningar <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Terrängtransporter Invallning Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> Terrängfordon Pumpar Reservkraftaggregat Ledningsresurs UAS
Drunkning	<ul style="list-style-type: none"> Rädda liv 	<ul style="list-style-type: none"> Ytlivräddning Akut omhändertagande Transport på vatten/is 	<ul style="list-style-type: none"> Båtar Räddningsbrädor UAS Ledningsresurs

¹ Kemresurs nivå 1: Enligt Räddningsregion Bergslagens definition skall en kemresurs nivå 1 ha förmåga att utföra livräddning i branddräkt och tryckluftsapparat, livräddande personsanering, avspärning, tätning av mindre läckage, tätning av brunnar samt förhindra spridning av kemikalier i mark.

8.2.2 Beskrivning förmåga

Uppgift	Station Ed	Station Nössemark (förutsätter tillräcklig inställelse)	Förmåga endast i samverkan med annan räddningstjänst
Släckinsats byggnad utan rökdykning	x	x	
Släckinsats byggnad med rökdykning	x		
Släckinsats större byggnad/industri			x
Livräddning via stege upp till 4 våningar	x		
Gräs- och skogsbrandsläckning, låg omfattning	x	x	
Gräs- och skogsbrandsläckning, hög omfattning			x
Losstagnning av skadad vid trafikolycka	x		
Losstagnning av skadad vid trafikolycka med lastbil/tung räddning			x
Akut omhändertagande av skadad Första hjälpen / HLR och defibrillator	x	x	
Livräddande insats vid Farligt Gods-olycka	x		
Tätning utsläpp/mindre sanering	x		
Kemdykarinsats			x
Första insats vid naturolycka	x	x	
Långvarig/större insats vid naturolycka			x
Ytvattenlivräddning med båt och/eller räddningsbräda	x	x	
Transport av skadad till farbar väg	x	x	
Bärhjälp åt ambulans	x	x	

8.3 Ledning i räddningstjänsten

8.3.1 Övergripande ledning

Räddningstjänsten i Dals-Ed är en del av Räddningsregion Bergslagen där samarbete sker i ett gemensamt ledningssystem. I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef, vakthavande befäl samt larm- och ledningsbefäl.

Det finns också säkerställt ledningsfunktioner för bemanning av rollerna insatsuppföljning, händelsevärdering, larmvärdering och ledningsstöd. Den övergripande ledningen har teknikstöd för att kalla in ytterligare personal. Med de samarbetande kommunernas totala resurser bedöms den övergripande ledningen kunna utöka bemanningen på ett tillfredsställande sätt vid behov.

8.3.2 Ledning av räddningsinsatser

Vid räddningstjänsten i Dals-Ed finns ständigt en styrkeledare i beredskap. Tiden från det att larmet kommer in till att ledningsarbetet kan påbörjas i olika delar av kommunen framgår av punkt 8.1.5 tabell 3.

Inom den sydvästra delen av Räddningsregion Bergslagen finns minst två insatsledare i beredskap. Vid behov larmas närmaste insatsledare, vilket för Dals-Ed innebär antingen från den egna kommunen eller närmast tillgängliga insatsledare från annan räddningstjänst i Räddningsregion Bergslagen. Tiden för att få denna kompetens till platsen för händelse i Dals-Eds Kommun varierar mellan ca 5 och ca 60 minuter.

Inom Räddningsregion Bergslagen finns också tre regionala insatsledare i beredskap, varav den i Karlstad vid behov larmas till insatser i Dals-Ed. Den regionala insatsledaren kan vara på plats i Dals-Eds Kommun inom ca 90 minuter efter larm.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Inom Dals-Eds kommun är det ovanligt att det inträffar flera samtidiga händelser som föranleder räddningsinsats. Vid behov kan räddningsregionens ledning larma närmaste lediga styrka om områdets ordinarie styrka är upptagen.

Vid omfattande eller långvariga insatser kan vakthavande befäl kalla in ledig personal, eller flytta annan resurs inom regionen, för att upprätthålla tillfredsställande beredskap.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap ska kommunens organisation för räddningstjänst, förutom kraven i LSO i sin helhet, även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt 8 kap. i samma lag. För att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig skall räddningstjänsten ansvara för

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

I lagen anges också att kommunens organisation för räddningstjänst under höjd beredskap kan tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

De ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra uppgifterna är under utveckling. Kommunen avvaktar mer detaljerade vägledningar från centrala myndigheter vad gäller möjligheter att kunna utföra de uppgifter som anges, och för i denna fråga en kontinuerlig dialog med andra aktörer.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

De i handlingsprogrammet uppsatta målen med verksamheten följs fortlöpande upp genom verksamhetsavstämningar, delårsrapporter och årsredovisningar. Eventuella avvikelser resulterar i tydliga åtgärder i den fortsatta verksamhetsplaneringen. I syfte att nå de nationella målen görs här jämförelser med jämförbara kommuner.

En del av verksamhetsuppföljningen som är särskilt utpekad i LSO är olycksundersökningar. Syftet med kravet är att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Dessa genomförs enligt särskild rutin.

10 Dokumentförteckning och beskrivning av samråd

10.1 Dokumentförteckning

Avtal:

- Samarbetsavtal Räddningsregion Bergslagen
- Avtal med Försäkringsbranschens Restvärderäddning AB
- Avtal med Västra Götalandsregionen om IVPA
- Avtal inom Räddsam VG om samverkan
- Avtal med Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund om samverkan
- Avtal med Haldens Brannvesen om samverkan
- Avtal med SOS Alarm
- Avtal med Bengtsfors och Åmåls kommuner om samverkan för förebyggande verksamhet
- Avtal med Sotarn på Dal AB

Övriga dokument:

- Grundsyn ledning Räddningsregion Bergslagen
- Räddningstjänstens riskanalys
- Räddningstjänstens tillsynsplan

10.2 Beskrivning av samråd

Innan ett handlingsprogram antas, eller kommunen beslutar om betydande förändringar i ett befintligt handlingsprogram, ska kommunen samråda med de myndigheter som särskilt berörs. Med det avses enligt propositionen (2019/20:176) framförallt de myndigheter vars egen planering kan beröras av förändringen.

Detta handlingsprogram har innan det antagits varit på remiss hos:

- Räddningstjänsterna i Räddningsregion Bergslagen
- Räddningstjänsten Tanum
- Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän
- Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
- Polismyndigheten Polisregion Väst
- Västra Götalandsregionen
- Länsstyrelsen Västra Götaland